

Syllabus kursu

Nazwa kursu	Getta i slumsy w Europie Środkowej
Wykładowca	PhDr. Imrich Vasecka, Ph.D.
Forma	Wykład + seminarium (26 godzin), konsultacje (4 godziny)
Metoda	Zadanie literatury i zadań w formie pytań. Prezentacja pisemnie wypracowanych zadań, dyskusja. Feedback w formie pracy seminaryjnej.
Zakończenie kursu	Zaliczenie na ocenę.
Kredyty	4
Kryteria oceniania wyników	Aktywny udział w dyskusjach. Wypracowanie pracy seminaryjnej wg uzgodnionej struktury i jej przyjęcie przez wykładowcę.

Cel kursu

Kurs zawiera podstawowe wiadomości o takim wykluczeniu społecznym, które przypomina rzeczywistość spotykaną w krajach trzeciego świata - o wykluczeniu społecznym Cyganów w Czechach, na Słowacji i na Węgrzech. Studenci będą mogli porównać życie Cyganów w tych krajach i w Polsce i uzyskać w ten sposób rzadkie informacje o charakterze poszczególnych społeczeństw dominujących.

Po zakończeniu kursu studenci potrafią wyjaśnić procesy związane z wykluczeniem społecznym. Na podstawie uzyskanych informacji będą lepiej rozumieć problematykę społeczeństw w krajach Europy Środkowej.

Program kursu

Temat 1.: Wstęp do kursu

Informacje o programie kursu i o sposobie prowadzenia zajęć; uzgodnienie zadań seminaryjnych i ich wybór.

Pojęcie Europy Środkowej. Pojęcie mniejszości etnicznych i narodowych. Romowie w EŚ – informacje ważne dla zrozumienia problematyki.

Temat 2.: Od przemocy do asymilacji i z powrotem. Romowie w historii EŚ.

Fale osiedlenia. Przemoc wobec Romów do 1945. Próby asymilacji za rządów Marii Teresy i w czasach reżymu komunistycznego. Romowie jako kozioł ofiarny transformacji społeczeństwa po r. 1989.

Temat 3.: Marginalizacja, wykluczenie, tolerancja.

Temat 4.: Romowie – skład, kultura, struktura i organizacja.

Romowie i pomoc społeczna. Tożsamość. Czystość rytualna. Stosunki między poszczególnymi grupami.

Tematy 5. – 6.: Problem „romski” z perspektywy społeczeństwa dominującego a z perspektywy Romów.

Romowie na Słowacji, w Czechach, na Węgrzech i w Polsce jako problem społeczny. Kultura nędzy, underclass, etniczacja nędzy. Romowie i modernizacja. Migracja Romów do krajów UE., Współżycie Romów i Nie-Romów.

Temat 7.: Powstawanie i likwidacja gett Romskich.

Proces gradacji wykluczenia społecznego. Strategie alternatywne Romów. Interwencje wspomagające inkluzję. Pomoc społeczna jako narzędzie integracji a samopomocy.

Temat 8.: Od państwa socjalnego do państwa bezpieczeństwa społecznego.

Stosowanie penitencjarnych środków i metod. Rozwój społeczny jako alternatywa.

Literatura

Obowiązkowa

Alexander, J., C., 2001. Theorizing the „Modes of Incorporation“: Assimilation, Hyphenation, and Multiculturalism as Varieties of Civil Participation. In: *Sociological Theory*. Volume 19, No 3. 12 pp.

Kowalak, T., 1998. *Marginalność i marginalizacja społeczna*. Warszawa. Pp. 7-38, 153-178.

Kumanová, Z., Džambazovič, R., 2003. The Roma Family. In Vašečka, M., Jurásková, M., Nicholson, T. (eds), 2003. *Čaćipen Pal o Roma*. Bratislava: IPA. Pp. 311-323.

Moczuk, E., 2009. *Socjologiczne aspekty bezpieczeństwa lokalnego*. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego. Pp. 83-107.

Mucha, J., 1996. *Codziennosc i odświętnosc. Polonia w South Bend*. Pp. 15-41. Warszawa: Oficyna Naukowa.

Scheffel, D. Z., 2005. *Svinia in black and white. Slovak Roma and their Neighbours*. Toronto: Broadview Press, Ltd. 172 pp.

Tajfel, H., 1978. *The Social Psychology of Minorities*. London: MRG. (szczególnie tekst dotyczący 4 typów asymilacji)

Wykluczenie społeczne Romów (pochodzenie tekstu nie jest mi niestety znane)

Literatura uzupełniająca:

Davis, M., 2009. *Planeta slumsów*. Warszawa: IW Książka i Prasa. 288 pp.

Ficowski, J., 1965. *Cyganie na polskich drogach*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.

Jasińska – Kania, A., Łodziński, S., 2009. *Obszary i formy wykluczenia etnicznego w Polsce. Mniejszości narodowe, imigranci, uchodźcy*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe „Scholar”.

Kamiński, I. M., 1987. The dilemma of power: Internal and external leadership. The Gypsy-Roma in Poland. Pp 323-356. In: Rao, A. (ed.), *The other Nomads. Peripatetic minorities in cross-cultural perspective*. Köln, Wien: Böhlau Verlag.

Kępiński, A., 1972. *Rytm życia*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.

Steward, M., 1997. *The Time of the Gypsies*. Boulder, CO: Westview Press. Pp 11-90, 184-205.

Vasecka, M. (ed.), 2002. *Cacipen pal o Roma. A Global Report on Roma in Slovakia*. Pp. 93-110, 269-281, 335-351, 393-412, 599-655.

Wieviorka, M., *Racizm in Europe: unity and diversity*.

Wrench, J., 2007. *Diversity Management and Discrimination. Immigrants and Ethnic Minorities in the EU*. Hampshire: Ashgate. Pp 115- 128.

Tematy seminaryjne

Temat 1. (17. 3. Socjologia, 18. 3. Kulturoznawstwo):

Co decyduje o powstaniu getta cygańskiego i o wyborze miejsca na getto?

Temat 2. (21. 3.):

Jakie są stosunki w rodzinie cygańskiej i jakie jest jej miejsce w społeczeństwie getta cygańskiego?

Temat 3. (22. 3.):

Czy getta cygańskie są zagrożeniem dla społeczeństwa dominującego? Pod jakim względem i jakie środki prewencyjne można zastosować?

Temat 4. (23. 3.)

Czy problem gett cygańskich jest problemem socjalnym czy etnicznym?

Temat 5. (23. 3.)

Czy asymilować ludność cygańską? Czy są i inne rozwiązania problemu gett cygańskich?